

LIBRIS

We know
books

SELMA LAGERLÖF

MINUNATA CĂLĂTORIE
A LUI NILS HOLGERSSON
PRIN SUECIA

ISBN: 973 - 85593 - 9 - 1

SELMA LAGERLÖF

**MINUNATA CĂLĂTORIE
A LUI NILS HOLGERSSON
PRIN SUECIA**

REGIS

I	Nils Holgersson	5
	Gâștele sălbătice	13
	Stofa cadrilată	21
II	Akka de Kebnekais	28
	Seara	28
	Noaptea	39
	Jocul gâștelor	44
III	Cu gâștele sălbătice	48
	La fermă	48
	În Parcul Oevedskloster	52
IV	Glimmingehus	63
	Șoarecii negri și șoarecii suri	63
	Barza	66
	Vrăjitorul șoarecilor	76
V	Marele dans al cocorilor la Kullaberg	80
VI	Timp ploios	92
VII	Valea Râului Ronneby	98
VIII	Karlskrona	109
IX	Călătoria la Oeland	120
X	Vârful meridional al Insulei Oeland	126
XI	Fluturele mare	136
XII	Mica insulă Karl	141
	Furtuna	141
	Oile	144

	Crăpătura Iadului	150
XIII	Două orașe	155
	Orașul din fundul mării	155
XIV	Orașul viu	164
XV	Smaland	169
XVI	Ciorile	175
	Urciorul de pământ	175
XVII	Furat de ciori	181
XVIII	Coliba	193
XIX	Tăranca bătrână	198
XX	De la Taberg la Huskvarna	210
XXI	Prezicerea	215
XXII	Peticul de stofă	223
XXIII	Kolmården	228
	Karr	229
	Fuga lui Păr-cenușiu	233
	Moartea lui Păr-cenușiu	240
	Ruperea sloiurilor	246
XXIV	Dalecarlia în seara de Sf. Valborg	252
	În jurul bisericilor	258
XXV	Inundația	262
	Lebedele din Iljesta	265
	Noul câine de pază	271
	Legenda provinciei Uppland	275
XXVI	Orașul plutitor	282
	Stockholm	286

XXVII	Vulturul Gorgo	300
	Valea alpină	300
	În captivitate	306
XXVIII	Prin Gestrikland	312
	Ziua pădurii	313
XXIX	O zi petrecută în Helsingland	318
XXX	Vesterbotten și Laponia	322
	Țara care umblă	322
	Visul	323
	Sosirea	330
XXXI	Asa, păzitoarea de găște și copilul Mats	334
	Boala	334
	Înmormântarea micului Mats	341
XXXII	La laponi	350
XXXIII	Spre miazăzi! Spre miazăzi!	363
	Prima zi de călătorie	363
	Muntele Oestberg	368
XXXIV	Legendele din Herjedalen	371
XXXV	Un conac	380
XXXVI	În drum spre mare	391
XXXVII	Întoarcerea la Vemmenhög	396
	Acasă la Holger Nilsson	397
	Nils își ia rămas-bun de la găștele sălbatice	410

Selma Lagerlöf

I NILS HOLGERSSON

A fost odată un băiat cam de paisprezece ani, mare, deșirat, cu părul bălai ca fuiorul. Nu era bun de nicio treabă. Să doarmă și să mănânce erau ocupațiile lui favorite. Însă cel mai mult îi plăcea să facă tot felul de pozne.

Într-o duminică dimineța părinții lui se pregăteau să se ducă la biserică; Nils, așezat la un colț al mesei, se bucură că-i vede plecând și că va fi de capul lui timp de vreo două ceasuri. El se gândea să ia din cui pușca tatii și să tragă două sau trei cartușe fără să bage nimeni de seamă.

Ai fi zis că tatăl său i-a ghicit gândul; în momentul când să plece, se opri în prag și zise:

— Pentru că nu vrei să ne însoțești la biserică, ai putea foarte bine să citești predica acasă. Îmi fâgâduiești?

— Da, dacă vrei dumneata. Dar el se gândea să citească doar ceea ce îi va plăcea.

Niciodată n-a văzut-o pe mamă-sa așa de grăbită; cât ai clipi din ochi ea se postă dinaintea policioarei atârnată de perete, luă de pe ea cartea de predici a lui Luther și o așeză pe masă dinaintea ferestrei, deschisă la predica zilei; căută și evanghelia acestei duminici și o puse alături de predică. În sfârșit, apropie de masă fotoliul cel mare pe care îl cumpăraseră cu un an înainte la vânzarea casei presbiteriale din Vemmenhög și în care numai tatăl său avea dreptul să se așeze.

Băiatul cugetă că mama prea se ostenea cu atâtea pregătiri, căci el desigur nu va citi decât o pagină, două. Însă din nou tatăl păru că-i ghicește gândul și-i spuse cu voce aspră: „Caută să citești cu atenție, am să te întreb pagină cu pagină, și va fi vai de tine de vei sări vreuna!”

— Predica este de paisprezece pagini și jumătate, adăugă mama. Ai face bine să începi să citești numaidecât, dacă vrei să termini la timp.

În sfârșit, plecară. Băiatul îi privea din ușă cum se depărtează; era ca prins în cursă. „Acum sunt mulțumiți, – murmură el – că mă țin închis cu nasul într-o carte tot timpul cât vor lipsi“.

Tatăl și mama însă nu erau deloc mulțumiți, dimpotrivă, erau foarte mâhniți. Ei erau niște sârmani țărani, iar pământul lor era mare doar cât un capăt de grădină. Când s-au așezat pe el n-aveau decât un porc și câteva găini în gospodărie. Dar fiind oameni care duc la greu, muncitori și harnici, aveau acum vaci și găște. Într-un cuvânt, au scos-o la capăt și ar fi mers cu inima voioasă în acea dimineață frumoasă la biserică, de nu s-ar fi gândit la fiul lor. Tatăl se întrista când îl vedea așa leneș și moale; nu era bun decât să pască găștele. Mamă-sa se întrista mai ales când îl vedea rău și nesimțitor, crud cu animalele, răuvoitor față de oameni: „Dumnezeu să-i frângă răutatea și să-i dea o altă minte, altfel vom fi nenorociți și noi și el“ ofta ea.

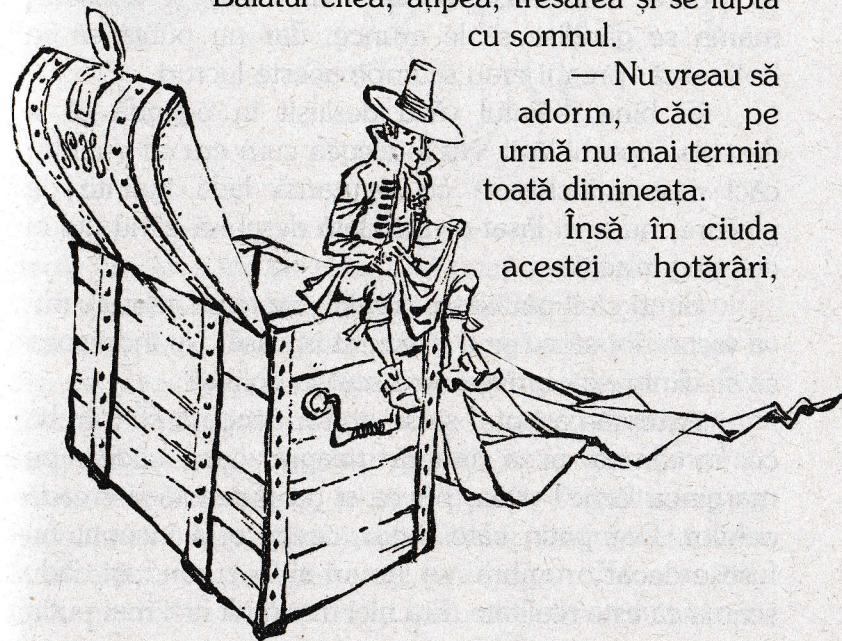
După ce se gândi mult, băiatul hotărî că de data asta e mai bine să asculte. Se așeză în fotoliul cel mare și începu să citească mormăind cu voce înceată. În curând zgomotul propriei lui voci păru că-l adoarme. Simți că atipește.

Afară era cea mai frumoasă zi de primăvară. Deși erau abia în 20 martie, primăvara era în toi, comuna Vemmenhög fiind așezată tocmai în sudul Scaniei. Nu înverziseră încă pomii, însă totul era înmugurit și plin de viață. Toate șanțurile erau pline cu apă. Păpădia înflorește pe marginea drumurilor. Mușchiul, care creștea pe ziduri și pe pietre, se înnegrise și strălucea. Pădurea de fagi, din fund, se îmbrăca văzând cu ochii și părea din ce în ce mai deasă. Cerul părea foarte înalt și era de un albastru foarte limpede. Ușa căsuței rămăsese întredeschisă și lăsa să pătrundă trilurile ciocârliei. În curte găinile și găștele ciuguleau, iar vacile, care simțeau aerul primăvăratesc ce intra până în fundul coșarului, scoteau din când în când câte un muget prelung.

Băiatul citea, atipea, tresărea și se lupta cu somnul.

— Nu vreau să adorm, căci pe urmă nu mai termin toată dimineața.

Însă în ciuda acestei hotărâri,

sfârși învins de somn.

Dormise el mult sau numai câteva clipe? Nu știa, dar un zgomot ușor în spatele lui îl deșteptă.

Pe marginea ferestrei, în față, o oglindă mică reflecta aproape toată odaia. Cum ridică capul, ochii lui dădură de oglindă și băgă de seamă că era deschis cufărul cel mare al mamei sale.

Mama avea o ladă mare de stejar, grea și masivă, împodobită cu fierării, pe care nu avea voie s-o deschidă nimeni. Dânsa păstra în ea toate lucrurile pe care le moștenise de la propria-i mamă și la care ținea foarte mult. Erau rochiile țărănești de modă veche, din postav roșu, cu talia scurtă, cu fustele încrêțite și cu plastronul cusut în mărgelile, bonete albe scrobite, catarama grele și lanțuri de argint. Lumea nu mai voia să poarte costumele acelea bătrânești și adeseori mama se gândise să le arunce, dar nu putea să se hotărască: prea îi erau scumpe aceste lucruri.

Ei bine, băiatul văzu deslușit în oglindă că e deschis capacul lăzii. Nu înțelegea cum era cu putință, căci mama închisese cu siguranță lada înainte de plecare; nu ar fi lăsat-o niciodată deschisă când fiul ei era singur acasă.

Simți că îl părăsește curajul. Se temu ca nu cumva vreun hoț să nu se fi strecurat în casă. Nu îndrăznea să se clintească; privea nemișcat la oglindă.

Așteptă ca hoțul să se arate; deodată se întrebă ce înseamna acea umbră neagră care cădea pe marginea lăzii. Privea, privea și nu putea să-și creadă ochilor. Dar puțin câte puțin, ceea ce la început nu fusese decât o umbră, se lămurii și în curând își dădu seama că este realitate. Era nici mai mult nici mai puțin

decât un pitic, așezat călare pe marginea lăzii.

Bineînțeles, băiatul auzise de multe ori vorbindu-se de pitici, însă niciodată nu se gândise că ei pot fi așa de mici. Acesta nu era mai mare de o palmă. Era zbârcit la față, fără barbă și purta o haină neagră foarte lungă, pantaloni scurți și o pălărie neagră cu borurile mari. Îmbrăcămintea lui era foarte îngrijită. Avea horbote albe împrejurul mâinilor și al gâtului, catarama la încălțăminte și jartiere cu funde mari. Scosese din ladă un plastron brodat și era atât de cufundat în

cercetarea cusăturii de altădată, încât nu văzu că băiatul se deșteptase.

Acesta era foarte mirat văzându-l pe pitic, însă nu se temu prea mult. Cum ar fi putut să-i fie frică de o ființă așa de mică? Și pentru că piticul era atât de absorbit încât nici nu-l vedea, nici nu-l auzea, băiatul își zise că ar fi nostim să-i facă o pozna: de pildă să-l împingă în ladă, și să lase capacul peste el, sau ceva în genul acesta.

Curajul lui nu mergea așa departe încât să îndrăznească a-l atinge cu mâinile pe pitic. De aceea căută cu ochii un obiect cu care să arunce în el. Privirea lui se plimbă de la pat la masă și de la masă la plită. Apoi de la cratițe și filtrul de cafea așezate pe o scândurică, la pușca tatii atârnată pe perete, între portretele familiei regale. Atinse mușcatele și celelalte flori înflorite din fereastră, ca să cadă în sfârșit pe plasa de prins fluturi atârnată lângă ele.

Abia zări plasa de fluturi, că o apucă iute, se repezi și o întoarse pe marginea lăzii. Se miră și el de norocul lui, căci îl nimerise și-l prinsese bine pe pitic. Sărăcuțul zăcea în fundul plasei, cu capul în jos, neputând să iasă.

La început, băiatul nu știu ce să facă cu prada sa. Mișcă doar plasa ca să-l împiedice pe pitic să se ridice.

Piticul începu să vorbească și îl rugă din toată inima să-i dea drumul. Și spuse că le-a făcut bine ani îndelungați, și prin urmare merită să se poarte altfel cu el. Dacă băiatul i-ar fi dat drumul, el i-ar fi dăruit o lingură de argint și o monedă de aur mare cât ceasul tatei.

Băiatul nu găsi darul prea generos, însă de când

pusese mâna pe pitic începu să se teamă de el. Își dădea seama că are de-a face cu ceva străin și înfricoșător care nu ținea de lumea lui, așa că nu dorea altceva decât să iasă din această încurcătură.

Astfel că primi propunerea piticului și încetă să miște plasa ca să-i dea posibilitatea micului omuleț să se ridice. Totuși, în momentul când prizonierul său ieșise aproape din plasă, îi veni în minte că ar fi trebuit să-i ceară multe alte lucruri. Cel puțin ar fi trebuit să ceară ca predica să-i intre singură în cap. „Ce prost am fost să-l las să iasă”, își zise, și din nou începu să miște plasa.

Dar în același moment, primi o palmă așa de puternică, încât i se păru că-i plesnește capul. Fu aruncat de un perete, apoi de alt perete; în sfârșit căzu jos și leșină.

Când își veni în fire era singur în odaie, nicio urmă de pitic. Capacul lăzii era închis; plasa de fluturi era la locul ei, agățată la fereastră. Dacă n-ar fi simțit o durere arzătoare pe obraz ar fi putut crede că toate

acestea n-au fost decât un vis. „Orice ar fi fost, își zise el, tata și mama vor spune întruna că n-a fost decât un vis. Nu mă vor ierta că n-am învățat predica din cauza piticului. Așa că e mai bine să mă apuc din nou să citesc”.

Zicându-și acestea se îndreptă către masă, când deodată observă ceva ciudat: nu se putea să se fi mărit casa, și totuși așa părea. Însă cum să-și explice că trebuie să facă un așa mare număr de pași ca să ajungă la masă? Și ce avea oare scaunul? Nu părea să se fi făcut mai mare, și totuși trebui să se înalțe ca să ajungă la stinghia de jos și de pe aceasta să se agațe până deasupra scaunului. Tot așa cu masa, nu putu să vadă deasupra ei decât suindu-se pe brațul fotoliului.

Ce înseamnă asta? se întrebă el. Cred că piticul a fermecat fotoliul și masa și toată casa.

Cartea de predici era tot deschisă pe masă și nu părea schimbată; cu toate astea văzu bine că și cu ea era ceva ciudat, căci nu putu citi un singur cuvânt fără să se ridice în picioare chiar deasupra cărții.

Citi câteva rânduri, apoi ridică capul. Ochii lui întâlneau din nou oglinda, și strigă deodată tare: „Iată altul!”

În oglindă vedea limpede un om mic, mic de tot cu căciula ascuțită și cu pantaloni scurți de piele.

— Acesta este îmbrăcat tocmai ca mine, țipă el, împreunându-și mâinile de mirare. Atunci micul omuleț din oglindă făcu la fel.

Băiatul începu să se tragă de păr, să se ciupească, să se învâртеască împrejurul lui; în același timp omul mic din oglindă imită mișcările lui.

Repede ocoli oglinda ca să vadă dacă cineva nu

stă ascuns în spatele ei. Dar nu era nimeni; atunci începu să tremure, căci înțelese deodată că piticul îl fermecase, și că omulețul arătat de oglindă era chiar el.

Gâștele sălbatice

Băiatul nu putea să se deprindă cu gândul că este transformat în pitic. „Asta nu poate fi decât un vis sau o închipuire”, se gândea el. „Dacă mai aștept câteva clipe, o să fiu iar ființă omenească”.

Se așeză în fața oglinzii și închise ochii. Nu-i redeschise decât după câteva minute, așteptând să treacă farmecul. Dar acesta nu trecu. Era tot așa de mic. În afară de statură, era la fel ca mai înainte. Părul ca fuiorul, pistrii pe nas, peticile de pe pantalonii de piele și ciorapii cârpiți, toate erau la locul lor... Regăsea tot, dar la o scară mai mică.

Nu-i folosea la nimic așteptarea. Trebuia să se pună pe treabă. Cel mai bun lucru de făcut era să-l caute pe pitic și să încerce să se împace cu el.

Se dădu jos și începu să caute. Căută după scaune și după dulap, sub pat și în cuptor. Se strecură chiar în câteva găuri de șoareci, însă în zadar.

Căutând, plângea, se ruga, făcea fel de fel de fângăduieli; niciodată n-o să-și mai calce cuvântul, niciodată n-o să mai fie răutăcios, niciodată n-o să mai adoarmă în timpul predicii. Numai să devină iar ființă omenească și va fi băiatul cel mai ascultător, cel mai blând și cel mai drăguț. Însă toate acestea nu-i serviră la nimic.

Deodată își aminti că o auzise pe mamă-sa zicând

că piticii au obiceiul să stea în horn. Se hotărî să meargă acolo. Noroc că ușa casei rămăsese deschisă. Altfel nu ar fi fost nicidecum în stare să deschidă clanta. Ieși fără greutate.

Ajuns afară, căută cu ochii papucii de lemn, căci în casă umbla, bineînțeles, în ciorapi. Cum să poată să poarte papucii lui grei și mari? Însă chiar atunci văzu în prag o pereche de papucei mici. Această descoperire nu făcu decât să-i mărească teama; dacă piticul a avut prevederea să schimbe până și papucii, nu era de crezut că această nenorocită întâmplare putea să se prelungească?

Pe treapta cea veche de lemn de stejar dinaintea ușii, topăia o vrabie. Abia îl zări pe băiat, că și începu să ciripească și să strige: „Chi-chi, uitați-l pe Nils, păzitorul de găște! Uite piticul! Priviți-l pe Nils Holgersson cel pitic!”

Găștele și găinile se întoarseră îndată către Nils; începu un piuit și un cârâit groaznic. „Cucuriguuu! – cânta cocoșul – bine i-a făcut” „Cot-cot-codac, bine i-a făcut” strigau găinile, și repetau neîncetat același lucru. Găștele se adunară, strângându-se una lângă alta, lungindu-și gâturile toate deodată, întrebând: „Cine a putut face asta, cine a putut face asta?”

Minunea era că băiatul înțelegea graiul lor. Mirat, stătu câteva clipe pe treaptă ca să le asculte.

„Înțeleg graiul păsărilor pentru că sunt preschimbat în pitic”, se gândi el.

Le găsea pe găini nesuferite, căci ele nu încetau să cotcodăcească și să strige că bine i-a făcut. Aruncă în ele cu o piatră pentru a le face să tacă.

— Tăceți odată, secăturilor!

Din nenorocire uitase că nu mai avea mărimea care ar fi putut inspira frică găinilor. Toată ceata se repezi la el, îl înconjură și începu să cotcodocească:

— Cot-cot-codac, bine ți-a făcut; cot-cot-codac, bine ți-a făcut!

Băiatul încercă să scape, dar găinile îl urmăriră, țipând asurzitor. Nu ar fi putut niciodată să scape de ele, dacă nu s-ar fi arătat pisica casei. Îndată ce găinile o văzură, ele tăcură și se prefăcură că râcăie în pământ după râme.

Băiatul alergă la pisică.

— Pisicuța mea, zise el, tu care cunoști așa de bine toate găurile, toate colțurile și colțișoarele casei, vrei să fii atât de drăguță să-mi spui unde aș putea să-l găsesc pe pitic?”

Pisica nu răspunse imediat. Se așeză, își înfășură cu elegantă coada împrejurul ei și-l privi fix pe băiat. Era o pisică mare, neagră, cu pieptul alb. Blana ei linsă strălucea în soare. Ghearele îi erau retrase, iar ochii îi erau în întregime cenușii, cu o crăpătură mică de tot la mijloc. Avea un aer binevoitor.

— Desigur că știu unde locuiește piticul, spuse ea cu voce blândă, dar crezi tu c-am să-ți spun?

— Dragă pisicuță, trebuie să-mi vii în ajutor. Tu nu vezi că m-a fermecat?

Pisica întredeschise pleoapele, și un reflex verde îi arătă răutatea. Miorlăi de mulțumire înainte de a răspunde.

— Vrei să te ajut drept mulțumire că m-ai tras de atâtea ori de coadă? zise ea în sfârșit.

Băiatul se supără și uită cu desăvârșire că era mic și neputincios.